

Методология за изчисляване на компенсаторните плащания по интервенция за насърчаване на естественото опрашване¹

Плащанията за изпълнение на задължения в областта на околната среда и климат са част от Стратегическия план, основните изисквания са посочени в Регламент(ЕС) 2021/2115. Подкрепа и подобряването на опазването на околната среда и действията за климата са основен приоритет в ОСП за постигането на целите на Съюза в областта на околната среда и климата.

Основната цел на направлението „агроекология и климат“ е да се подпомагат земеделски стопани, които поемат ангажимент за отглеждането на пчелни семейства в зони с медоносни растения, съответно като осигуряват здравословна и разнообразна паша на пчелни семейства. Преместването и разполагането на пчелните семейства на площи с медоносна растителност влияе положително за опрашването и създаването на благоприятни условия за подобряване на биоразнообразието и поддържането на ландшафтни елементи в комплект с опрашването.

Методологията за изчисляване е в съответствие с Регламент(ЕС) 2021/2115 и се базира на предоставените фишове за разписаните мерки от Стратегическия план от страна на МЗ. Съгласно чл.70 от регламента за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, плащанията се отпускат за покриване задължения, които: а)надхвърлят съответните законоустановени изисквания за управление и стандартите за ДЗЕС; б)надхвърлят съответните минимални изисквания за използване на торове и на продукти за растителна защита или за хуманно отношение към животните, както и съответните други задължителни изисквания, установени в националното право и в правото на Съюза; в) надхвърлят условията, установени за поддържането на земеделските площи в съответствие с член 4, параграф 2.

За определяне на ставките за компенсиране са използвани официални статистически източници на МЗ и НСИ, отнасящи се до производствени и икономически показатели, включени в методологията на изчисляване. При отсъствие на официални статистически данни са използвани експертни оценки и са събрани данни от научно-изследователски проучвания и други реферирани публикации. Референтният период обхваща 3 последователни години 2018-2020, като с оглед на значителната динамика на икономическите променливи през последната 2021 година е направена частична актуализация, специално при цените на продукцията и на влаганите суровини и материали.

Задължения в областта на околната среда и климата са съгласно чл. 70 и чл. 55 на Регламент(ЕС) 2021/2115 за подкрепа на стратегическите планове. В член 55 от Регламента са определени видовете интервенции в сектор Пчеларство. Една от интервенциите за инвестиции и действия е за „предотвратяване на щети, причинени от неблагоприятни климатични явления, и популяризиране на разработването и използването на управленски практики, адаптирани към променящите се климатични условия“.

Подкрепата е за земеделски производители, които поемат ангажимент за осигуряване на естествено опрашване като разполагат пчелни семейства в площи с медоносна растителност, чрез сезонно преместване на , както и на естествена растителност в планински райони и

¹ Институт по аграрна икономика, като обосновката и описанието – проф. Светлана Александрова, а методологията и изчисленията – доц. Божидар Иванов

защитени зони от мрежата Натура 2000. По този начин ще се стимулира развитието на прилежащата на земеделските площи с естествена растителност.

Мярката ще стимулират дейности за временно разполагане на пчелни семейства в зони Натура 2000 и опазване на пчелни семейства. Условие за прилагане на тази мярка са ограничения за защитените зони от Натура 2000, Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно опазването на дивите птици и Директива 92/43/ЕИО на Съвета за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна. Основна цел на интервенцията е земеделските стопани, да поемат ангажимент за отглеждането на пчелни семейства, като запазват необходимия брой в периода на ангажимента, за поддържане на биологичното разнообразие и екологично равновесие и осигуряване на преместването на пчелни семейства за опрашване на земеделски култури. Тези дейности ще повлияят благоприятно за процеса опрашване.

Преместването на пчелните семейства водят до по-високи разходи дължащи се на увеличените разходи за труд, както и за наем на земя за настаняване на пчелните колонии, тяхната поддръжка и специфични разходи, които се дължат на по-висок риск от загуба на пчелни семейства вследствие на преместването и на отдалечеността им от традиционното място на пребиваване.

Мярката ще бъдат постигнати чрез две операции:

Операция 1: Осигуряване на опрашване в планински райони и защитени зони от мрежата Натура 2000 (стационарни пчелини);

Операция 2: Ангажименти за предоставяне на услугата по опрашване чрез преместване и временно разполагане на пчелни семейства (подвижно пчеларство). Максималния брой пчелни семейства, който се подпомага по операция 1 за пчелни семейства в зони от Натура 2000 и планински райони е до 250 броя. Ставката за компенсиране на пропуснати ползи и извършени разходи ще покрива 2 типа земеделски стопани: от 10 до 150 пчелни семейства, такива с 151 пчелни семейства включително до 250 вкл.). По операция 2 подпомагането е насочено към земеделски стопанства с до 50 пчелни кошера. Осигуряването на естествено опрашване води до засилване на екологичния потенциал на опрашване в зони Натура 2000 и планински райони, както и опазване на пчелни семейства в зони извън тях.

При изчисляване на разходите за труд са ползвани данни за заплащане на труда в земеделието на база Годишни работни единици в България, докато необходимото количество труд за изпълнение на операциите е свързано с допускания, отразяващи спецификите на труда в българското земеделие. Отсъстват статистически данни за заплащането на различните категории труд, като основното деление е на нает и фермерски труд. Необходимото количество труд за изпълнение на дейностите е представено в работни дни, като 1 работен ден е равен на 8 работни часа.

За изчисление на конкретните нива на подпомагане в България е използван подход, оценяващ пропуснатите ползи и направените допълнителни разходи за бенефициентите поемащи ангажимент за преместване и осигуряване на медоносна растителност пчелните семейства.

Годишният размер на подпомагане за дейността има компенсаторен характер, съобразен с чл. 82 от Регламент (ЕС) 2021/2115 от декември 2021 година.

В методологията изчисленията са направени на основата на следните показатели:

Допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша - тук се включва необходимия допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша. т.е. осигуряване на разнообразна растителност за паша на пчелите;

Разходи за труд на човекоден – разходи за труд на 1 човекоден ;

Допълнителни разходи за подмяна на пчелни майки – разходи за подмяна на пчелни майки на кошери;

Повишени разходи от подпомагащо подхранване през извънпасищния сезон- разходи за подхранване на пчелите извън пасищния период;

Пропуснати ползи от опрашване в необлагодетелствани райони в замяна на преместване – стойност от пропуснати ползи от опрашване за земеделските производители в необлагодетелствените райони.

Стойност на пропуснатите ползи и завишени разходи за осигуряване на опрашване в планинските райони и НАТУРА 2000;

Транзакционни разходи за преминаване към технология за осигуряване опрашване в планинските райони – алтернативни разходи за поет ангажимент за поемат ангажимент за опрашване а на пчелни семейства в зони с планински райони.

Показатели относно осигуряване на опрашване чрез временно преместване и мобилност на пчелни семейства:

Наем на парцел за настаняване на максимум 25 кошера – стойност за наем парцел/площ за разполагане на пчелни кошери до 25 кошера.

Вложен труд за приготвяне и настаняване на пчелина- стойност на вложен труд за разполагане и адаптиране на пчелните семейства към средата.

Допълнително вложен труд за поддържане и обслужване на пчелина – стойност на допълнително вложения труд за обслужване на пчелина

Допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша – допълнително вложен труд за подготовката на пчелните семейства за паша.

Разходи за труд на човекоден – разходи за обслужване на пчелните кошери на 1 човекоден.

Допълнителни разходи за подмяна на пчелни майки – разходи за покупка и подмяна на майки.

Повишени разходи от подпомагащо подхранване през извънпасищния сезон – размер на повишени разходи за подхранване на пчелите през извънпасищния сезон.

Допълнителни разходи от загуба на пчелни семейства вследствие отдалечено отглеждане – размер на разходи за загуби с резултат на отглеждане в отдалечени райони.

Пропуснатите ползи и допълнителни разходи за осигуряване на естествено опрашване чрез преместване и разполагане на пчелни семейства – разходи за осигуряване на разнообразна среда подходяща за доброто развитие на пчелните семейства;

Транзакционни разходи за преминаване към технология за осигуряване на естествено опрашване чрез преместване на пчелните семейства – разходите са на ниво стопанство.

Алгоритъмът за изчисляване на компенсаторното подпомагане е представен в таблицата.

Определяне на компенсаторно плащане по интервенция Осигуряване на естествено опрашване			
Осигуряване на опрашване в планински и НАТУРА 2000 зони		Мерна единица	Стойност
Допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша	1	човекодни/кошер	0,1
Разходи за труд на човекоден	2	лв/човекоден	96
Допълнителни разходи за подмяна на пчелни майки	3	лв/кошер	26
Повишени разходи от подпомагащо подхранване през извънпасищния сезон	4	лв/кошер	11
Пропуснати ползи от опрашване в необлагодетелствани райони в замяна на преместване	5	лв/кошер	10
Стойност на пропуснатите ползи и завишени разходи за осигуряване на опрашване в планинските райони и НАТУРА 2000	$6=1*2+3*0,2+4+5$	лв/кошер	35,8
Транзакционни разходи за преминаване към технология за осигуряване опрашване в планинските райони	7	лв/стопанство	400
Подпомагане за осигуряване на опрашване в планинските райони и НАТУРА 2000 за стопанства до 150 кошера	$8=7+6*75$	лв/стопанство	3085
	$9=6/1,95583$	евро/стопанство	1577
Подпомагане за осигуряване на опрашване в планинските райони и НАТУРА 2000 за стопанства от 151 до 250 кошера	$10=7+6*200$	лв/стопанство	7560,00
	$11=10/1,95583$	евро/стопанство	3865,00
Осигуряване на опрашване чрез преместване и временна мобилност на пчелните семейства			
Наем на парцел за настаняване на максимум 50 кошера	1	лв/брой	70
Вложен труд за приготвяне и настаняване на пчелина	2	човекодни	3
Допълнително вложен труд за поддържане и обслужване на пчелина	3	човекодни	5
Допълнителен труд за подготовка на пчелните семейства преди паша	4	човекодни	3,5
Разходи за труд на човекоден	5	лв/човекоден	96

Допълнителни разходи за подмяна на пчелни майки	6	лв/кошер	26
Повишени разходи от подпомагащо подхранване през извънпасищния сезон	7	лв/кошер	11
Допълнителни разходи от загуба на пчелни семейства вследствие отдалечено отглеждане	8	лв/кошер	12,8
Изчисление на пропуснатите ползи и допълнителни разходи за осигуряване на естествено опрашване чрез преместване и разполагане на пчелни	$9=(1+(2+3+4)*5/25)+6*0,2+7+8$	лв/кошер	75,96
Транзакционни разходи за преминаване към технология за осигуряване на естествено опрашване чрез преместване на пчелните семейства	10	лв/стопанство	500
Подпомагане за осигуряване на естествено опрашване чрез преместване и разполагане на пчелни семейства – до 50	$11=10+9*25$	лв/стопанство	2399
	$12=11/1,95583$	евро/стопанство	1226,59